

Julie Rensonfonds Koningin Fabiolafonds Koning Boudewijnstichting

Een andere kijk op psychiatrische zorg vanuit het ziekenhuis op maat van de zorggebruiker

Projectoproep ter ondersteuning van herstelgerichte, transmurale psychiatrische ziekenhuiszorg

Een initiatief van het Julie Rensonfonds, het Koningin Fabiolafonds
en de Koning Boudewijnstichting

Context

Het concept van herstelgerichte zorg lijkt vandaag, althans in theorie, op een consensus te kunnen rekenen binnen de psychiatrische ziekenhuizen, PAAZ-afdelingen en psychiatrische verzorgingstehuizen. Die zorg verbetert immers de opname en de levenskwaliteit van de zorggebruiker en geeft tegelijk ook meer zin aan het werk van de zorgprofessionals.

Al van bij de opname bepalen de professionals en zorggebruikers samen doelstellingen: ze ontwikkelen in onderling overleg een ondersteunings- en zorgtraject met het oog op een gecoördineerde ondersteuning en follow-up. Samen gaan ze na over welke vaardigheden de zorggebruiker beschikt, brengen ze diens beschikbare hulpmiddelen in kaart en identificeren ze de mensen uit zijn of haar entourage die ingezet kunnen worden. De bedoeling is om in partnerschap met alle betrokken actoren een zo snel mogelijke terugkeer naar de 'buitenwereld' of herintegratie in de samenleving mogelijk te maken, met de gezamenlijke en op elkaar afgestemde steun van de spelers van de eerstelijnszorg.

Deze aanpak biedt mogelijk ook een antwoord op het verlies aan zingeving bij de uitoefening van het zorgberoep en de burn-outs van zorgverstrekkers in ziekenhuizen. Herstel impliceert immers, al van bij de opname, een langetermijnperspectief bij de uitoefening van de job.

Enkele kenmerken van herstelgerichte psychiatrische zorg in het ziekenhuis:

- Het zorgconcept gaat uit van de behoeften en vragen van de zorggebruikers. Deze zorg houdt ook rekening met hun sterktes, vaardigheden, capaciteiten en krachten en streeft ernaar die aan te spreken;
- Anderzijds wordt ook de kwetsbaarheid en het lijden van de zorggebruikers erkend;
- Het gaat uit van een beslissings- en handelingsbevoegdheid en een 'herwonnen' autonomie van de zorggebruikers;
- Het zorgconcept houdt ook rekening met de context waarin mensen leven. Het ziekenhuis is echter per definitie een soort 'gesloten omgeving' in de zin dat het op een afstand staat van de eigen leefcontext;
- De aanpak gaat over zorg die inzet op het versterken van het gevoel van verbondenheid, hoop, een positieve 'Ik', zingeving en empowerment bij de zorggebruiker;
- De aanpak wil de ziekenhuisopname zo sterk mogelijk beperken. Het ziekenhuis is veeleer een plek waar mensen met psychische problemen een pauze kunnen inlassen, een tijdlang zorg kunnen krijgen -indien nodig intensieve zorg- die ambulant niet georganiseerd kan worden, maar die de eerste lijn vervolgens zo goed mogelijk kan verderzetten;

Julie Rensonfonds Koningin Fabiolafonds Koning Boudewijnstichting

- De benadering is holistisch en bekijkt mensen in al hun dimensies. Dit is in tegenstelling met een meer gefragmenteerde kijk op geestelijke gezondheidszorg waarin psychisch lijden alleen vanuit een medisch oogpunt wordt bekeken;
- Ervaringswerkers, ervaringsdeskundigen en lotgenotencontacten vervullen een centrale rol. Ervaringskennis heeft een sterke legitimiteit voor de gebruikers, die zich op die manier meer betrokken voelen bij de zorg;
- Naasten worden ingezet als partner;
- ...

Herstelgerichte zorg in het ziekenhuis veronderstelt onder meer:

- Dat de zorggebruiker 'effectief' aan het woord komt, bijvoorbeeld door teams op te leiden waardoor die leren luisteren naar wat de zorggebruiker nodig heeft in functie van zijn of haar leven en levensdoelen;
- Dat er een warme bejegening is voor naasten: ze worden correct geïnformeerd, ondersteund en betrokken bij de zorg;
- Dat, om rekening te houden met die context, het ziekenhuis zich open stelt voor de samenleving en netwerken uitbouwt met diverse spelers (bv zelfhulpgroepen, diensten voor huisvesting, sport- of cultuurvoorzieningen, etc.) ;
- Dat het ziekenhuis een doorgangplaats is, bedoeld om een crisis te beheersen in een zorgtraject dat in essentie extra muros verloopt;
- Dat teams hierin expertise ontwikkelen door samen te werken met ervaringswerkers: zien hoe iemand die mentale problemen had een grote deskundigheid heeft ontwikkeld, heeft een sterke overtuigingskracht;
- ...

Ondanks de evidente belangstelling in België en de vele voorbeelden van praktijkervaringen in het buitenland en in België, stellen we vast dat herstelgerichte hulp en zorg toch nog moeilijk te realiseren lijken.

Doelstelling

Met deze oproep willen de Fondsen voor Geestelijke Gezondheid en de Koning Boudewijnstichting **steun bieden aan ziekenhuizen die een ambitieuze aanpak van herstelgerichte zorg willen invoeren, ontwikkelen of verduurzamen.**

Die aanpak kan verschillende vormen aannemen: multidisciplinaire opleidingen, de organisatie van inleefstages in innovatieve afdelingen, het oprichten van comités van gebruikers en/of naasten, acties om in netwerken samen te werken, het betrekken van ervaringswerkers, ervaringsdeskundigen, het ontwikkelen van een case-managementfunctie, etc....

Doelgroep

Deze oproep is bedoeld voor psychiatrische ziekenhuizen (PZ), de psychiatrische afdelingen van een algemeen ziekenhuis in België (PAAZ) en psychiatrische verzorgingstehuizen (PVT).

Julie Rensonfonds Koningin Fabiolafonds Koning Boudewijnstichting

Inspiratie...

- Pim Peeters, Koen Westen, Philippe Delespaul, Zorg voor afstemming, SWP, 2018
- Nicolas Franck, Traité de réhabilitation psychosociale, Éd. Elsevier, 2018
- Guide de référence pour des pratiques axées sur le rétablissement. Espoir.Dignité.Inclusion., Commission de la santé mentale du Canada, 2015
- Pratiques axées sur le rétablissement. Trousse de mise en œuvre, Commission de la santé mentale du Canada, 2021
- “Rechten van de patiënt” - FOD Volksgezondheid : <https://www.health.belgium.be/nl/gezondheid/zorg-voor-jezelf/patiententhemas/patientenrechten>
- “Promoting quality, human rights and recovery in mental health”, WHO : <https://qualityrights.org/>

Ondersteuning

- De laureaten ontvangen een **eenmalige forfaitaire steun van 40.000 euro**, te besteden over een periode van maximaal twee jaar. Die steun dient bijvoorbeeld om de kosten te dekken van begeleiding op maat door een externe coach; voor opleidingskosten; ...
De initiatieven die zo gefinancierd worden, moeten volledig gericht zijn op het ontwikkelen, versterken of verduurzamen van herstelgerichte zorg. Ze moeten het mogelijk maken om tijd en energie te investeren die herstelgerichte zorg robuust en duurzaam helpt maken. Dit gebeurt zowel door te werken aan intermenselijke aspecten (de professionele zorgverleners helpen samenwerken) als aan samenwerking tussen organisaties onderling (ziekenhuizen en organisaties buiten het ziekenhuis helpen samenwerken).

De laureaten zullen opgevolgd en geëvalueerd worden tijdens drie interviews die de Koning Boudewijnstichting zal organiseren.

Ontvankelijkheids- en selectiecriteria

Ontvankelijkheid

1. Het kandidaatsdossier moet correct zijn ingevuld.
2. Het kandidaatsdossier moet worden ingediend binnen de voorziene termijn.
3. De samenwerking mag geen commercieel doel hebben.
4. De PAAZ, PZ of PVT moet in België gevestigd zijn en hoofdzakelijk werkzaam zijn in België.
5. Kandidaten die geselecteerd worden, moeten bereid zijn om mee te werken aan een gevalstudie en om deel uit te maken van een lerend netwerk.

Selectie

1. Het project moet uitgaan van een gemeenschappelijke visie op herstel en van een engagement van de volledige hiërarchische lijn van het ziekenhuis, van de directie tot het zorgpersoneel.
2. Het project moet de zorggebruikers bij alle projectfasen betrekken, van het denkproces tot de uitvoering van de acties.
3. Het project moet de relaties van het ziekenhuis met de samenleving versterken.
4. Het project voorziet een eigen, specifiek evaluatieproces.
5. Het project moet de continuïteit van de zorg voor de zorggebruikers garanderen.

Julie Rensonfonds Koningin Fabiolafonds Koning Boudewijnstichting

Kandidaatsdossier

- Uiterste datum om het kandidaatsdossier in te dienen: 15/05/2023
- Bekendmaking van de laureaten: juli 2023
- Geïnteresseerde organisaties kunnen zich enkel kandidaat stellen door een digitaal kandidaatsdossier in te vullen, online via de website www.kbs-frb.be.

Contact

- Voor algemene informatie (zoals praktische en technische inlichtingen in verband met het indienen van het kandidaatsdossier): tel. 02 500 4 555 of proj@kbs-frb.be.
- Voor specifieke inlichtingen over de inhoud van deze projectoproep kunt u contact opnemen met Anneke Ernon: tel. 02 549 02 02 of ernon.a@kbs-frb.be